



Česká společnost' pre ekológiu (ČSPE)

Czech ecological society for ecology (CSPE)

Abstract: National scientific society for ecology in Czech Republic was established in 2008 with support of the British Ecological Society (BES) financial fund. Basic informations on the society and its activities are presented.

Key words: ecology, national society, Czech Republic

URL: http://bech.truni.sk/article/2021_1_4.pdf

DOI: <https://doi.org/10.31262/1338-1024/2021/25/1/17-19>

Pavol Eliáš

Trnava

pavol.elias149@gmail.com

Úvod

Po roku 1989 vznikli priaznivé podmienky pre rozvoj ekológie ako vednej disciplíny aj v bývalom Československu, rovnako tak aj pre vznik vedeckých spoločností ekologického zamerania. Ekológia sa stala populárnou, hoci sa samotný pojem ekológia často používal v súvislostiach, ktoré nemali a nemajú ani dnes s ekológiou ako prírodovednou disciplínou takmer nič či celkom nič spoločné (Eliáš 1989, Lepšová-Skácelová 2008).

Na Slovensku bola v roku 1992 založená, po dvoch neúspešných pokusoch v rokoch 1970 a 1979, Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV (SEKOS) (porovnaj Eliáš 1993). V Českej republike sa na začiatku posledného desaťročia minulého storočia pod vedením dr. Viery Straškrabovej vytvoril „elitný klub ekologov“ Skutočná ekologická vedecká spoločnosť vznikla až o 15 rokov neskôr. S podporou grantu Britskej ekologickej spoločnosti (BES, Eliáš 2003) na založenie, resp. oživenie ekologických vedeckých spoločností v Európe, v tých európskych krajinách, v ktorých neexistovali ekologické vedecké spoločnosti.

Založenie národnej vedeckej spoločnosti

Ekológovia z biologických ústavov v Českých Budějoviciach využili túto možnosť a získali grant BES na založenie ekologickej vedeckej spoločnosti v Českej republike (Building Capacity for Ecology Fund No. 786/923 Czech Society for Ecology). Trojročný grant vyústil do zakladajúcej konferencie Českej spoločnosti pre ekológiu (ČSPE) (Lepšová-Skácelová 2008).

Česká spoločnosť pro ekologii (ČSPE) bola oficiálne založená na zakladajúcej konferencii (nie valnom zhromaždení) s nosnou témou Ekologie ve 21. století v Třeboni dňa 25. apríla 2008, na ktorú boli pozvaní aj zástupcovia HV SEKOS. Výbor ČSPE zvolený na konferencii pracoval v zložení: Hana Šantrůčková (predsedkyňa), Miloslav Devetter, David Storch, Jan Šuspa Lepš, Tomáš Herben, Miroslav Svoboda a Ivan Rynda (Lepšová-Skácelová 2008). V súčasnosti, na základe volieb na VZ spoločnosti v roku 2019, vo výbore pracujú: predseda – RNDr. Robert Tropek, CSc. (Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy a Biologické centrum AV ČR), podpredseda – David Storch a tajomníčka – J. Jersáková. ČSPE pôsobí v Českej republike. Sídлом ČSPE je Přírodovědecká fakulta Juhočeskej univerzity v Českých Budejoviciach.

Nezávislé občianske združenie

Česká spoločnosť pre ekológiu vznikla ako nezávislé občianske združenie. Spoločnosť združuje vedeckých, vedecko-pedagogických a odborných pracovníkov, študentov a iné osoby, ktoré sa venujú ekológii v zmysle

pôvodnej definície odboru ako výskumu interakcií medzi živými organizmami, neživým prostredím a medzi sebou navzájom, od úrovne jedinca cez populácie, spoločenstvá až po ekosystémy a krajinu.

Cieľom ČSPE je podieľať sa na všestrannom, komplexnom a systematickom rozvoji ekologických odborov, podieľať sa na propagácii a realizácii výsledkov vedecko-výskumnej činnosti, podieľať sa na ochrane prírody a krajiny a expertnej činnosti v ekologických odboroch v regióne strednej Európy.



Obr. 1. Logo Českej spoločnosti pre ekológiu (ČSPE)

Hlavné činnosti ČSPE

Medzi hlavné činnosti ČSPE patrí (a) organizovanie vedeckých a pracovných konferencií, prednášok, diskusií, seminárov, kurzov a ďalších akcií, (b) rozvoj ekológie na rovine základného výskumu, rovine vedecko-popularizačnej i na rovine aplikácií do praxe, (c) popularizácie ekologických odborov, (d) podpora celoživotného vzdelávania a zvyšovania odbornej úrovne svojich členov, (e) podpora publikačnej aktivity v odbore ekológia a (f) zastupovanie českého ekologického výskumu na medzinárodnom fóre.

Konferencie ČSPE

Spoločnosť každý druhý rok organizuje celoštátne vedecké konferencie Prvá, tzv. zakladajúca konferencia sa uskutočnila v roku 2008 v Třeboni. V roku 2009 Spoločnosť organizovala svoju druhú celoštátnu konferenciu v Ostrave na tému „*Od jedinca k ekosystému – štruktúry a vzťahy*“, na ktorej sa aktívne zúčastnili viacerí členovia SEKOS. Rokovanie VZ ČSPE pozdravil zástupca HV SEKOS prof. P. Eliáš, ktorý privítal vznik a aktivitu Spoločnosti a vyjadril záujem o vzájomnú spoluprácu. Mohlo by ísť o organizovanie tematických konferencií striedavo na Slovensku a v Česku, napr. v oblasti ekologického vzdelávania (gramotnosti), o prípravu spoločných publikácií apod.

V roku 2019 sa uskutočnila siedma konferencia spoločnosti na tému „*Ekologie 2019*“ v priestoroch Prírodovedeckej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Akciu podporili časopisy Vesmír a Živa. Príspevky konferencie (prednášky, postery) pokrývali celé spektrum ekológie ako vedného odboru a jeho aplikácií. Na konferencii sa zúčastnilo 128 záujemcov o ekológiu – akademikov, študentov a odborníkov z praxe. V poradí 8. konferencia spoločnosti „*Ekologie 2021*“ sa uskutoční v Brne.

Cena Vojtěcha Jarošíka

Spoločnosť od roku 2013 každoročne vyhlasuje, na počesť vynikajúceho českého ekológa a zakladateľa Katedry ekológie PŘF UK v Prahe, prof. Vojtěcha Jarošíka (+2013), spolu s katedrou, cenu **za vynikajúcu študentskú publikáciu v odbore ekológia**. Cena sa udeľuje za pôvodnú vedeckú publikáciu, ktorej



autorom, resp. prvým autorom je študent či študentka českej vysokej školy. Cena je spojená s finančnou odmenou vo výške 10 tisíc Kč.

Všetci laureáti výsledky svojej vedeckej práce prezentujú na najbližšej konferencii ČSPE, pričom náklady na účasť na tejto konferencii im spoločnosť uhrádza formou cestovného grantu. Najlepšia z prednášok (v skutočnosti jej autor, resp. prvý autor) je ocenená cestovným grantom na prezentáciu víťaznej práce na vybranej medzinárodnej konferencii, obvykle v zahraničí. V *Bulletine* sa budú zverejňovať krátke súhrny ocenených prác, ktoré napíšu samotní laureáti Ceny.

Bulletin ČSPE

Od roku 2011 Spoločnosť vydáva spravodaj ČSPE. Mal vychádzať raz až dvakrát ročne, nakoniec nevychádzal ani každý rok. Jeho zmyslom je sprostredkovať komunikáciu medzi členmi ČSPE, informovať o ich aktivitách a predstaviť niektoré témy, ktoré považujú za zaujímavé.

Bulletin má od roku 2020 podobu informačného spravodaja. Preto upustili od publikovania originálnych článkov. Spravodaj bude v nasledujúcich rokoch informovať „iba“ o činnosti v ČSPE a o jej najbližších plánoch. V poslednom čísle z roku 2020 je zhrnutá aktivita spoločnosti v predchádzajúcom roku, prehľad víťazných publikácií laureátov Ceny Vojtěcha Jarošíka alebo náhľad práve dokončovaných nových webových stránok ČSPE.

Web ČSPE

Webová stránka Spoločnosti prináša aktuálne informácie o spoločnosti a jej činnosti. Od roku 2020 v novej grafickej verzii s rubrikami Novinky, O ČSPE, Zoznam členov, Členstvo v ČSPE a Kontakty, Expertná činnosť, Konferencie ČSPE, Cena Vojtěcha Jarošíka, Lietajúce semináre a Bulletin. Záujemca tam nájde všetky doteraz vydané čísla spravodaja spoločnosti a zborníky z uskutočnených národných ekologických konferencií.

Medzinárodná spolupráca spoločností

Obidve Spoločnosti – ČSPE a SEKOS – sú členmi Európskej ekologickej federácie (EEF, Eliáš 2008), ktorá prejavila záujem o prípadné spoločné organizovanie jedného z budúcich európskych ekologických kongresov v Česku, resp. na Slovensku. Zástupcovia našich spoločností (D. Štorch, P. Eliáš) pracujú v orgánoch EEF a podieľajú sa na prípravách európskych ekologických kongresov.

Viac informácií o Spoločnosti a jej činnosti si záujemca nájde na webovej stránke www.cspe.cz.

Literatúra

Česká společnost pro ekologii www.cspe.cz.

DEVETTER, M., ZEMANOVÁ, K. (eds.) (2008) *Sborník zakládající konference České společnosti pro ekologii „Ekologie v 21. století“*. České Budějovice. Česká společnost pro ekologii a Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

ELIÁŠ, P. (1989) Čo je ekológia? In *Vesmír*, Praha, 68, 6, 1989. pp. 305-306.

ELIÁŠ, P. (1997) Slovenská ekologická spoločnosť. In *SEKOS Bulletin*, Bratislava, V, 12 (špeciálne číslo).

ELIÁŠ, P. (2003) Britská ekologická spoločnosť jubiluje. In *Biológia, ekológia, chémia*, VIII, 4, pp. 16-17.

ELIÁŠ, P. (2008) Európska ekologická federácia. In *Biológia, ekológia, chémia*, XIII, 4, pp. 16-18.

LEPŠOVÁ-SKÁCELOVÁ, O. (2008) Česká společnost pro ekologii konečně založena. In *Veronica*, Brno, 4, pp. 31.